



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Praelectionum Theologicarvm
Tomus ...**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Difficultas II. Infusio Gratiae sit medium necessarium Remissionis Peccati?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82982)

homo est albus; & alia: Omnis homo contentus in hoc Museo, est albus. Ita ut unâ manente verâ, quæ est restricta; altera universalis sit falsa; ita differunt inter se. Quoties secundum præsentem statum, & quidem ordinariè, peccatum non est retractatum, toties peccatum manet; hæc posterior est vera, prior falsa.

RESPONDETUR. Terminos hæc positos non esse eosdem, cum terminis positis in Prima Instantia, quibus solis diximus oppositum esse de fide. Deinde. Nego, si procedat hæc propositio de adultis, esse illam falsam: Quoties peccatum in adulto non est retractatum, toties peccatum manet.

DIFFICULTAS II.

An Infusio Gratiæ, sit medium necessarium Remissionis peccati?

Hunc titulum sic alii proponunt: An sine infusione gratiæ, possit, perfici Remissio? In qua quæstione divisi sunt Auctores. Affirmat Suarez, Disp. 9. Sess. 4. Tann. Disp. 6. de Gratia. n. 84. Koninck, Disp. 2. Dis. 10. Oviedo de Just. Contr. 4. n. 77. Ripalda. De Ente supernaturali, lib. 6. Sect. 21. Lugo, Rosmer, & alii. Negat Vasquez, Disp. 206. cap. 2. Dicastillo Disp. 1. num. 306. Elparza de Just. quaest. 8. & alii.

DICENDUM est I. Accipiendo remissionem peccati, & justificationem, pro constitutione intrinseca, in esse Filii Adoptivi, implicat id fieri sine infusione Gratiæ. Hanc sententiam in re tenet Scotus, in 4. Disp. 1. qu. 6. §. Ad Argumentum ubi dicitur in Justificatione, duplicem esse mutationem: unam privativam, quâ fit ex inimico non inimicus. Et aliam positivam, quâ fit ex indigno, dignus. Et hanc negat posse fieri, sine infusa forma, secus sentit de priori.

PROBATUR I. Conclusio: sine infusione gratiæ, Justificatus peccator, & esset intrinsecè constitutus in esse Filii Dei, & non esset intrinsecè constitutus: esset constitutus, ut supponitur; non esset autem constitutus, ut Probatur. Quia esse constitutum intrinsecè in esse filii Dei, est habere rationem constitutivam, in esse filii Dei hæc enim synonyma sunt. Sed non infusa gratiâ, nemo haberet rationem constitutivam intrinsecè in esse filii Dei. Ergo non infusa gratiâ, nemo constituitur in esse filii Dei. Minor Probatur: Quia ratio constitutiva intrinsecè in esse filii Dei, est participatio specialis naturæ Divinæ. Sed hæc specialis participatio sine gratia infusa non habetur; quia ista participatio naturæ Divinæ, vel est definitivè gratia; vel aliquid essentialiter illi annexum, ut videre est in pluribus Tridentini, & Augustini locutionibus, fundatis in illo scripturæ dicto, quæ nos dicit admittere, in Consortium naturæ Divinæ.

PROBATUR II. Impossibile est habere effectum formalem primarium, sine ipsa forma; quia aliàs haberetur sine seipso; cum enim effectus formalis, sit ipsa forma, & subiectum aptum, unita; si haberetur effectus formalis sine forma, haberetur sine seipso. Ergo etiam impossibile est, habere esse constitutum intrinsecè filii Dei, sine gratia; quia gratiæ effectus formalis, est illud constitutum.

Hoc idem sic aliter proponitur. Nunc de facto habetur hic effectus à gratia. Ergo impossibile est, illum haberi ab alio, quàm à gratia; sicut impossibile est aliquid dealbari, sine albedine; & si daretur albedo specie distincta à nostrate, nihilominus deberet esse albedo, ut dealbaret: ita si nunc à gratia habetur esse filii Dei, non poterit haberi nisi à gratia, quantumvis fortassis specie distincta. Argumentum procedit de causis Formalibus, non efficientibus.

PROBATUR III. Auctoritate S. Thomæ qui 1. 2. q. 113. ar. 2. o. in ait. *Non posse intelligi remissionem culpæ, si non adsit infusio gratiæ*, quæ auctoritas illius, si non possit intelligi in sensu Conclusionis mox dandæ, saltem intelligi poterit in sensu hujus primæ Conclusionis.

Neque valeret dicas: quod possit aliquis in esse filii adoptivi constitui, sine ullius qualitatis participatione; nam Conclusio addidit terminum. *Intrinsecè* addidit item terminum: per participationem specialem naturæ Divinæ; id autem non habetur in adoptione oculi.

DICENDUM est II. Accipiendo remissionem peccati, prout supponit pro se ipsa, hoc est pro mera remissione peccati, & condonatione Offensæ, illa perfici potest sine infusione gratiæ. Hæc Conclusio prout condistincta à priori, fundamentum habet in Tridentino, quod condistinguit remissionem peccati, ab justificatione; sic enim ait Sess. 6. cap. 7. quæ scilicet justificatio, non est sola peccatorum remissio, sed etiam sanctificatio. Idemque repetit infra. Item habet fundamentum in Patribus quos citatos habes apud Ripalda D. ultimam num. 226. inter quos est Chrysostomus, in Eph. 16. *Deus nos gratiosos habuit in dilecto filio suo, gratiosos nos reddidit, hoc est, non modo à peccatis liberavit, sed & dilectos & amicos effecit.* Idem sentit S. August. lib. 12. de Civ. cap. 17. incipiunt verba: Ipsa nostra Justitia. & in Ench. cap. 52. & lib. 1. de Peccatis & meritis cap. 13.

PROBATUR I. Negativa: Quia id non implicat contradictionem.

CONFIRMATUR. Non implicat, ut Deus tantum sit non offensus, & tamen non positivè amicus in ordine supernaturali, hoc est, largitor donorum excellentium; quæ enim est in hoc implicantiæ, & si in humanis, potest aliquis esse non offensus alteri, non tamen amicus positivè; cur idem in præsentem, dici non poterit? Ergo per hoc,

hoc, non debet transire in conditionem non offensis, per quod transit in conditionem amici positivè. Sed in conditionem amici positivè, transit per illos infusione gratiæ. Ergo in conditionem non offensis, non debet transire per infusionem gratiæ. Ergo remissio culpæ, quæ talis, quæ per nos est non nisi formalitas, Dei non offensis; non debet haberi per infusionem gratiæ. Quod autem Deus, per idem non debeat transire, in conditionem non offensis, per quod transit in conditionem amici positivè & effectivè, Probat. Tum quia hoc ipso jam foret amicus, si per idem transiret, per idem ut suppono in genere causæ formalis. Tum quia etiam in creatis, non per idem transiret ad esse non offensis, & ad esse amici. Tum quia si Deus auferret ab homine iusto gratiam, non diceretur ejus amicus, ut erat supposita gratia, sed Deus inciperet esse illi tantum non offensus. Ergo in eo casu, transiret ad esse amici, per infusionem gratiæ, ad esse autem non offensis tantum, transiret potius ablatione gratiæ. Ex eo autem quod dicamus, quod possit Deus esse non offensus, & tamen non esse amicus positivè, non sequitur poni à nobis in Deo puram omissionem, posset enim Deus, formare hunc positivum actum. Non amo quidem Petrum volendo illi bona, sed etiam non odi illum, nec volo illi mala. Hoc ipsum sic brevius proponitur: Non implicat ut Deus præcisè stet in hoc, quod est, non esse illum peccatori offensus. Ergo poterit, remitti peccatum sine ulla infusione gratiæ, quia hæc infusa, jam hoc ipso intelligitur Deus positivè, & effectivè amare hominem.

RESPONDERI potest ex Esparza. I. Omne odium est indistinctum à voluntate intentiva mali, & omnis amor à voluntate intentiva boni. Rursus Intentionem Divinam efficacem inferendi malum, esse inseparabilem ab ipsa illatione mali; & similiter est inseparabilis Divinæ ejusmodi intentionis suspensio, à suspensione & impeditioe ipsius illationis mali. II. Impossibile est, inesse cuiquam malum aliquod, suspendente Deo suam illius illationem, quia suspensâ Causâ primâ quoad aliquid, consequenter suspenduntur omnes aliæ Causæ quoad idem. III. Impossibile est ut non insit alicui malum aliquod, quod verè habeat rationem mali, respectu ipsius, simulque non insit eidem bonum oppositum; impossibile namque est ut removeatur ab aliquo cæcitas, aut tenebræ non inducto visu vel luce; eademq; est ratio de quovis malo, quia omne malum consistit in privatione boni, quæ non tollitur nisi per ipsum bonum. IV. Ergo Divina non illatio mali, est essentialiter inseparabilis à collatione boni oppositi, qualibet autem collatio boni, essentialiter est effectus alicujus amoris Divini, conferentis illud. Ergo consequenter, suspensio odii, & ira Divinæ, conceptæ propter peccatum,

est remissio peccati, essentialiter inseparabilis à dilectione, & amore collativo boni ablati propter peccatum.

CONTRA I. Quia rigorosè loquendo, prima propositio: Amor est voluntas intentiva boni, si reddat hunc sensum: Amor intendit versaturque circa bonum, ei, sub præcisa ratione boni, inhærendo; est vera. Sed ex ea non sequitur, debere quidquam conferri amato ab amante. Potest item dicta propositio hunc sensum facere: quod Omnis amor sit voluntas practica, effectiva, intendens collationem boni, & ex hoc sensu sequitur: si Deus amat hominem, quod debeat illi conferre, v. gr. bonum gratiæ; sed nego hunc sensum esse legitimum; & nego omnem amorem, habere hanc intentionem boni. Inde ulterius, nego ex vi remissionis peccati, debere descendere Deum ad intentionem collativam boni: nisi forte ad collativam hujus boni negativi, quod est, non habere Deum offensus. Et licet impossibile sit, in iis quæ sunt secundum exigentiam naturalem, ut si non insit bonum exigitum, hoc ipso non insit malum illi oppositum, ut probant illæ instantiæ de cæcitate: tamen possibile est in iis, quæ sunt bonum alicujus, sed supposito favore alterius, ut bonum non adsit, nec tamen inficiatur malo opposito. Ad eum modum, quo non est malum huic vel illi; non esse Regem Poloniæ, qui titulus libera electione confertur; & tamen, non habet hoc bonum, quod est excellentia Regalitatæ Poloniæ.

ADVERTI hic etiam debet quod possit bene concedi: non infusâ gratiâ, manere malum hoc, non infusâ gratiâ; sed nego manere malum hoc, quod est habere Deum offensus; cum non probent Oppositi, sine infusione gratiæ, non posse DEUM reddi in offensus Creaturæ.

CONTRA II. Transeat interim prima & secunda propositio; sed negatur tertia. Nam in statu puræ naturæ, qui possibilis fuit, non fuisset malum peccati, in quantum dicitur actionem peccaminosam, quæ actu privat gratia; numquidne pro illo statu, intelligi debuisset hoc ipso poni bonum supernaturale, infusâ gratiæ? Quod si dicas: Gratiam non esse bonum puræ naturæ? dicam & ego: non esse bonum peccatoris gratiam, in statu, in quo ei Deus manet tantum non offensus, licet sit bonum peccatoris, in quantum intelligitur illi Deus positivè affectus, & in quantum intelligitur peccator, in esse Filii Dei adoptivi constitutus. Rursus potest aliquis in Creatis, esse alteri non offensus, neque tamen per hoc esse jam illius amicus; potest item esse non offensus, neque tamen tenebitur propterea conferre aliquid amico. Ergo apparet, quod esse non offensus, non inferat ex sua ratione, esse amici aut largitoris. Item non implicat contradictionem, ut DEUS spoliaret justificatum Paulum gratiâ; subtrahatque concursum con-

*(F) 3

serva-

servativum illius; quo casu, non habebit bonum, gratia, numquidne jam habiturus est malum, & peccatum, quod tollit illa gratia? Concedo item: Omne malum consistere in privatione boni, quantumvis etiam de hoc non immerito dubitetur, quia aegritudo est malum quoddam, nov tamen consistens precise in privatione boni, sed in exorbitantia humorum: sed posito, quod omne malum consistat in privatione boni, eo casu cui remitteret Deus offensam, & non infunderet gratiam, haberet malum privationis gratia, sed non haberet malum Dei a se averfi. Denique posset Dominus Deus simpliciter auferre poenas, adeoque non ponere illationem mali, nec tamen per hoc ponere & conferre illi bonum oppositum positivum; nam immunitas a poenis, est bonum non nisi mere negativum, sicut furi non flagellari a iudice. Et hae omnes Instantiae probant, quod si alicui adsit negatio boni oppositi, non hoc ipso debeat inesse malum, vel esse converso; nisi nomine mali intelligas precise negationem illius boni.

CONTRA III. Quia immerito negat inferius, quod quantumvis Creatura possit esse alteri non offensa, quin sit amica; immerito inquam negat, idem fieri posse inter Deum & Creaturam, cur non enim? nam quod dicit: Non nisi in offendente respectu Dei posse esse mutationem, per quam intelligatur DEUS transire ab esse offensi, ad non esse offensi; sed nego mutationem hanc debere fieri per gratiam, in quo est punctus; nego item, quod etiam in Divinis contingere non possit, cessatio odii; sine ulla collatione boni oppositi; nego item, quod remissio Divina, debeat semper transferre, non nisi in amicum, concessioque quod odium sit indistinctum, a voluntate intentiva malis: tamenque amor a voluntate intentiva boni; nego tamen, quod non detur inter haec medium, nempe: nec intendere malum, nec intendere bonum, sed negativè se habere.

Continuatur Probatio.

PROBARI solet II. a pari. Quia potest offensa inter homines deleri solà extrinsecà condonatione. Ergo etiam & offerri quae intercedit inter Deum & Creaturam, poterit remitti, per condonationem extrinsecam, sine infusione gratia.

RESPONDET I. Meracius; Quod condonatio inter homines non remittat, offensam, sed solùm poenam, & obligationem ad illam; haec enim sola, & non illa, est dependens a voluntate hominis; nam si offensa esset ab ejus voluntate dependens, etiam in ipso instanti, in quo offensa committeretur, posset remitti.

CONTRA I. est. Quia si in condonatione humana remittere offensam non spectat ad

condonantem, eò quod sequeretur in eodem instanti fieri posse, & offensam & remissionem; ex eodem argumento dici posset: ad Deum non spectare remittere offensam, quia alias posset remittere eandem, eo quo fit instanti. Quod si Dicas: Obstare: Quia infundi deberet gratia; hoc ipsum est in quaestione, petisque principium.

CONTRA II. Quia rediret paritas: Cur in humanis possit remitti obligatio ad poenam, sine mutatione intrinsecà? & cur non possit remitti offensa? Quando autem addunt Aliqui; quod Divina condonatio requirat sui acceptationem; id imprimis falsum est, & quantumvis verum foret; cur id fieri non possit, independenter ab omni infusione gratia justificantis?

CONTRA III. Quia in offensa duos spectari possunt. I. Aversio ipsius offensi. II. Malitia intrinsecà actionis, quae meretur illam offensam. Secundum istud, nec Divina, nec humana condonatio abolet; quia semel malum, semper est malum. De priori autem formalitate loquendo, non est ratio: Cur tam homo, quam Deus, aversionem non possint deponere, per condonationem extrinsecam.

RESPONDETUR II. Communiter: Quod homo offensam passus; possit in propria voluntate, realem & sufficientem suscipere mutationem, Deus autem non potest in propria. Deinde quia homo ex non offenso, fit offensus formaliter, per sui mutationem, semper mentis suae aversionem intrinsecam; ita è converso, sui mutatione, aversioneque mentis suae conversione, fieri debet ex offenso, non offensus; contra autem DEUS, sicut non mentis suae mutatione fit ex non offenso offensus, sed mutatione sibi extrinsecà, & offendenti intrinsecà ita ex offenso fieri debet non offensus, non mentis suae mutatione, sibi intrinsecà, sed mutatione offendentis.

CONTRA est. Tum quia forte nollent hoc transferri, quod non possit justificatio peccatoris adulti fieri, sine proprio actu, cum offensa facta fuerit proprio actu, & tamen assumunt. Quia per mutationem intrinsecam peccatoris, factus est Deus offensus, etiam reddi debere non offensus per intrinsecam mutationem, eamque completam infusione gratia. Sed quid sit de hoc assumpto. Responsio intentum non evincit. Concedatur interim, quod ista mutatio debeat fieri exera Deum, sed inde non sequitur; quod jam fieri non possit, sine infusione gratia; quod tamen hic principaliter intenditur. Tum quia, ut ait Suarez citat. Sect. 4. Quidquid potest humana voluntas rectè velle, per plures actus, & mutationes eorum, potest voluntas Divina excellentiori modo, velle ex æternitate, simplicissimo actu, cum respectu & determinatione libera, ad diversa

diversa tempora: poterit ergo pro tali tempore permittere offensam, pro altero remittere: sed de hoc infra. Tum quia ostenditur inferius: qui Deus sine infusione gratiæ, transire possit ab esse offensi, ad esse non offensi?

CONFIRMATUR Conclusio: In statu puræ naturæ, potuisset Deus remittere offensam sine infusione gratiæ. Ergo etiam & pro statu gratiæ, poterit idem præstare, sine infusione gratiæ.

RESPONDET I. Esparza: Ad nullum unquam opus, indiget DEUS, pluribus, vel paucioribus, ex parte sua; solum enim indiget determinatione, ex parte suæ voluntatis: ceterum ex parte operis, & subjecti, circa quod operatur, pluribus eget, ad removendum majus malum, quam minus, ut ad removendam cæcitatem, quam ad amovendam lippitudinem? peccatum autem hominis elevati ad finem supernaturalem, est intrinsecè deterius, quam peccatum existentis in pura natura, quia illud est contemptivum Dei; ut auctoris supernaturalis, & impeditivum idem gratiæ supernaturalis; istud verò, est contemptivum Dei, solum ut auctoris naturalis, & impeditivum dilectionis idem naturalis. Opus igitur est effectu præstantiori, pro remissione, & deletionem peccati, in statu elevationis.

CONTRA I. Concedo Deum, ex parte sua, nunquam pluribus, aut paucioribus indigere, ad aliquid ponendum, sed non nisi ex parte operis & subjecti. Concedo interim excellentioribus, & pluribus indigere, ad justificationem hominis, in statu gratiæ; sed nego, quod hæc excellentia importet positionem gratiæ; potest enim v. g. importare solam, positionem actus retractativi supernaturalis, cum circumstantia decreti Divini, inferius explicandam. Rursus, potest etiam quædam excellentia extrinseca, in ipsa condonatione poni, quia excellentius bonum est, quod majus malum expellit, expelleret autem illa condonatio peccatum commissum, in statu gratiæ; quod supponitur esse majus.

CONTRA II. Quia ex vi hujus responsionis sequitur: non esse necessariam infusionem gratiæ, ad salvandum transitum à non esse offensi ad esse offensi, sed solum ad salvandam excellentiam remissionis. Cur ergo sine hac excellentia, quæ deberet esse ratione gratiæ, transire Deus non posset, ad esse non offensi?

CONTRA III. Quia licet sit necessaria gratia ad remissionem, quæ constituat hominem in esse, statu, & conditione supernaturali: Cur tamen sine eo, quod constituatur, in hoc statu tam excellenti, remitti ei peccatum non poterit? non enim apparet: Cur ex parte subjecti, pluribus indigeat condonatio peccati, pro statu gratiæ remissi, si illa remissio non debeat eum ponere in statu gratiæ, sed in simili omnino statu, qualem habuisset in pura natura. Hinc pa-

ritas sic restitui potest: Peccatum commissum contra Deum ut auctorem naturæ, potest remitti sine ullo superaddito, quod sit æqualis ordinis statui illi naturæ. Ergo etiam peccatum commissum contra Deum ut auctorem supernaturalium, remitti poterit pro statu gratiæ, sine ulla infusione qualitatis supernaturalis, æqualis statui gratiæ, adeoque sine infusione gratiæ.

Et certè, quamvis hoc, quod est esse Deum amicum, pro statu naturæ, & pro statu gratiæ, sint omnino inæqualia; tamen negatio offensiæ, pro utroque statu, non apparet unde debeat esse diversa, excepta diversitate petibili ex terminis. Imò videtur peti principium in responsione; assumit enim, quod sit necesse ad tollendum peccatum contemptivum DEI, ut auctoris supernaturalis, poni effectum præstantiorem; si enim per effectum intelligit gratiam, petit principium; si autem per effectum intelligit effectum impropriissimè dictum, hoc est, aliquid positum à voluntate Divina, præstantius extrinsecè, quam poneretur ad remissionem peccati, pro statu puræ naturæ; id quidem verum est; sed cur illud præstantius, non poterit esse ipsa condonatio extrinseca præstantior in ordine ad nos, quia majoris mali repulsiva?

RESPONDETI solet II. Quod etiam in statu puræ naturæ, danda fuisset qualitas gratificativa Creaturæ, pro illo statu, quantumvis esset ordinis naturalis.

CONTRA I. est: Quia videtur arbitrariè asseri ista qualitas, aggregue illius asserendæ fundamentum in Classicis haberi posset.

CONTRA II. Non implicat, ut eam qualitatem auferat DEUS à Creatura; tunc quæro: Illa ablata, poteritne adhuc Creatura peccare; vel non poterit? si non poterit? Cur? imò reddetur impeccabilis defectu ejus, quod illam deberet facere non peccatricem. Si autem illa qualitate ablata, poterit adhuc illa Creatura peccare? cur à DEO non poterit reduci ad pristinum statum? reddique talis, cui DEUS non sit offensus? quo tamen casu, non esset necesse illi infundi qualitatem gratificativam, cum in ante illam non habuerit. Ergo si quidem spoliatus gratiâ, posset peccare, etiam posset ad illam statum reduci, sine infusione qualitatis. Ergo ulterius infusio illius qualitatis, non est de necessitate, ut Deus ab esse offensi, transeat ad esse non offensi.

NEQUE valet si dicat: Illo casu quem supponit instantia, actu non auferendam qualitatem gratificativam, poni tamen actionem, quæ, quantum est de se, illam auferret; nam eodem jure dici posset: Divinam condonationem, quantum est ex illa, esse collativam gratiæ; licet possit illa haberi sine actuali illius collatione, posseque sine illa perfici remissionem, ut sine gratiæ

*(f) 4 abla-

ablatione, etiam per primum peccatum, poni potest ratio offensæ.

CONTRA III. Quia esse offensum non stat formaliter in hoc, ut Deus tollat illam qualitatem, in ordine naturali, vel gratiæ; estque quid posterius offensâ. Ergo neque Deum, non esse offensum, stabit formaliter in positione illius qualitatis. Ergo positio illius, in neutro statu est necessaria ad hoc, ut Deus censeatur, ab esse offensi, transire in statum non offensi; præcipue, quia inferius ostenderetur sufficiens mutatio ad hunc transitum, etiam sine infusione gratiæ.

PROBATUR III. Quoties aliqua causa adjuvat aliam, tribuendo illi vires agendi, eamque confortando; toties illum effectum potest ponere sola, nisi specialis repugnantia adsit, orta ex ipsa exigentia effectus, petentis non nisi à duabus causis produci: quomodo v. g. petit produci actus vitalis; & quomodo petit haberi omnis effectus formalis, primarius. Sed condonatio Divina, est talis, quæ nisi adestet, nec veniale, nec mortale, per gratiam remitteretur, ut infra probabitur. Ergo illam remissionem poterit se solâ ponere condonatio Divina. Major Probaturs Inductione. Nam scriptor peritus, dirigens manum imperiti, potest formare characteres per seipsum; & Deus in aliis materiis, potest facere per seipsum, quod facit per causas secundas, exceptis dictis limitationibus. Et ratio est; quia si potest adjuvare, & tribuere vim agendi alteri, supponitur continere in sua vi, illum effectum: cur ergo ad illum producendum non procedet?

Punctum Difficultatis I.

Solvitur Principalis Obiectio.

OBJICITUR I. Argumentum commune, quo & supra, & in materia de modis, uti sumus. Cur à DEO peccatum remittitur, transit DEUS ab offenso, ad non offensum. Atqui hunc transitum fieri implicat, absque ulla peccatoris reali mutatione. Ergo. Minor Probaturs. Implicat fieri transitum, à contradictorio ad contradictorium, sine sufficienti mutatione, atqui si fieret transitus, ab esse offensi, ad non esse offensi, sine peccatoris reali mutatione; fieret sine sufficienti mutatione. Ergo. Minor, in qua est difficultas. Probaturs inquisitione: quænam scilicet foret mutatio sufficiens?

RESPONDETUR I. Hoc Argumentum ut sonat propositum, non impetere Conclusionem à nobis datam; quia nostra Conclusio procedebat de eo, quod remitti possit peccatum, sine infusione gratiæ, de qua nihil agit præsens Argumentum. Porro mutatio sufficiens (ut illa assignetur Argumento paulò aliter proponibili)

vi cuius intelligatur transire Deus ab esse offensi, ad non esse offensi, est actus proprius peccatoris, detestativus peccati; non utcumque sumptus, sed in circumstantia, in qua Deus decerneret se depositurum Offensam, quotiescunque retractaret peccator, sicut oportet ad salutem, peccatum. Et sicut positis actionibus Sacramentalibus, ponitur gratia; idque ex vi decreti Divini, volentis illas assumere ad productionem gratiæ, quantumvis illæ actiones se solis non exigant producere gratiam; ita posset facere decretum, de subjungenda sua condonatione, quotiescunque peccator, ut oportet, retractaret peccatum, quamvis illa retractatio, se sola non exigeret, poni condonationem Divinam.

RESPONDETUR II. Quamvis Deus non aligeret suam condonationem ad actum retractionis, nec per illam tanquam per mutationem sufficientem transire vellet ad esse non offensi, posset poni alia sufficiens mutatio; si scilicet revelatione promulgaret, quod tot vel tot exactis annis pœnarum, vellet desinere pœnas, & simul ex misericordiæ suæ abyssu, remitteret offensam; quo casu sufficiens mutatio, ut Deus transeat ab esse offensi, ad esse non offensi, esset negatio pœnarum, alligata certo tempore in circumstantia decreti Divini. Quod ipsum sic ulterius illustratur: Quia, quid implicat ut dicat DEUS: volo eò usque irasci pro peccatis, quousque puniam? quo casu, ab esse irati, ad non esse irati, transiret Deus actu suo, in circumstantia negationis punitionis. Et sicut, ab esse non irati, ad esse irati transit positio punitionis, ita ad non esse irati, transire poterit negatione punitionis. Item poterat esse Iris, & non esse signum DEI placandi, nec jam punituri diluvio mundum, transitque ad esse signi per decretum Divinum, vi cuius inferitur negatio diluvii. Cur etiam quantumvis possit esse negatio pœnarum, & non esse negatio offensæ Divinæ, cur inquam negatio pœnarum, in circumstantia decreti Divini, non erit sufficiens mutatio, ut DEUS transeat ad esse non offensi? Rursus poterat esse infusio gratiæ per Oppositos, & non esse abolitiva venialis, nisi accedat intentio abolendi veniale; cur non etiam accedente intentione Divina, remittendæ offensæ, si desinant pœnæ, cur inquam non erit sufficiens mutatio desinentia pœnarum, in circumstantia illius intentionis, & decreti Divini?

Hoc totum in hunc brevem discursum colligipoteft. Non implicat, ut una eademque ratione diversi decreti & temporis, sit sufficiens mutatio, vi cuius dicatur Deus, à pluribus etiam contradictorijs, transire ad alia, ut patet instantiis adlatis, & inferius declarabitur. Quod si fieri potest ut idem ratione diversi decreti & temporis, sit sufficiens mutatio, poterit Deus negatione

gatione pœnarum, transire & ad esse non punientis, & ad esse non offensi.

RESPONDERI potest III. (quam Respon-
sionem, tractando hanc materiam, antequam
tractassem materiam de Deo, appellaveram su-
pererogatoriam, eò quòd per priores duas,
commode satisfiat Argumento.) Cui responsi-
oni alacritatem quandam addere possunt verba
Suarii: qui ceteroqui modestus Auctor, & be-
ne noscens vim Principii huius Modalistici, ni-
hilominus hæc formalia enunciat: Ratio illa
prior de mutatione, nunquam me multum mo-
vere potuit, quia optime & sine difficultate in-
telligo, DEUM sine ulla sui mutatione, posse
efficere hanc *formalem* mutationem in homine.
Subditque inferius: quomodo? volente id (ci-
licet voluntate Divina excellentiori modo.
Difficultas tantum est in explicando illo excel-
lentiori modo. *Quod ut fiat*

SUPPONO I. Quòd actus Divinus liber,
quantumvis respiciat aliquam circumstantiam
extrinsecam nihilominus illà circumstantia non
componitur; quia aliàs aliquo creato compone-
retur increatum, & actus vitalis componeretur
aliquo non vitali. Tota itaque exigentia illius
extrinseci connotati, non est in ordine ad com-
ponendum actum Divinum liberum, sed non-
nisi ad circumstantionandum.

SUPPONO II. Quòd illa circumstantia, &
illud connotatum extrinsecum, sit adinventum
nonnisi ex eo, quòd nesciamus, quid salvanda sit
contingentia, quæ est innexa omni actui libero,
est enim de ratione liberi indifferentia, adeoque
posse esse, & non esse. Ex alia parte cum actus
Dei liber, sit Divinus, si est Divinus? est neces-
sarius: quia de ratione esse Divini, est necessitas
essendi; ut ergo salvaretur indifferentia, & ne-
cessitas in actibus liberis Divinis, & ut formare-
mus aliquem de iis conceptum, salvantem &
necessitatem essendi, & in differentiam; dici-
mus, in recto & entitative actum Divinum, esse
necessarium; ratione autem connotati, quòd
posset adesse & abesse, indifferentem esse; Deo
fortassis ex suæ Sapientiae abyssu, longè alium de
sua libertate formante conceptum.

SUPPONO III. Duplices nos posse imagi-
nari actus Divinos liberos; alios quidem effi-
cientes & productivos; alios autem non producti-
vos; his qui sunt productivi, pro circumstantia,
est necesse assignare aliquam Creaturam, quia
illà non assignatà, & essent productivi, & non es-
sent; essent; quia tales supponuntur esse; & non
essent productivi; quia nihil producerent; pro-
ducere enim deberent, in supposita materia, ali-
quid creatum illis actibus respondens. Cæ-
terum actibus Divinis non productivis, non de-
bet respondere aliquid creatum, sed potius ne-

gatio creati, qualis respondet actui Dei libero,
nolenti millionem mundorum.

SUPPONO IV. Actus Divini liberi tam pro-
ductivi, quàm non productivi, interdum primò
respiciunt & important aliquid creatum, vel ne-
gationem creati; ita, ut id quòd circumstantio-
nat actum liberum, primò per se, sit aliquid crea-
tum, vel negatio creati. Interdum verò illi
actus, respiciunt & important primò per se, ali-
quid increatum connotans creaturam, ita ut id,
quòd primò per se circumstantionat illum
actum, sit aliquid increatum; sic v. g. actus quo
Deus vult producere mundum, primò respicit
& importat mundum; actus verò, quo Deus di-
cit: Nolo in hoc mundo, tantum esse prædesti-
natos, respicit primò per se aliquid Divinum,
nempe negationem volitionis Divinæ efficacis
de salute singulorum. Item cum Deus dicit:
volo decernere creationem mundi, propter glo-
riam Christi Domini; hic actus primò respicit
voluntatem Divinam decernentem, quæ con-
notat aliquid creatum, hoc est gloriam CHRIS-
TI & ipsum CHRISTUM.

SUPPONO V. Quotiescunque actus Divi-
nus liber, primò respicit & importat aliquid in-
creatum, hoc est, alium actum Divinum libe-
rum, tunc una eademque Entitas creata, sive
negatio entis creati, potest esse sufficiens muta-
tio plurium, ratione nostra actuum Divinorum;
& attendi debet ad solos actus, quasi revera plu-
res in se essent. Illustratur hoc instantià certà,
in sententia aliquorum oppositum sentientium:
nam decreta est Incarnatio, in principiis pluri-
um ex ipsius, ob triplex motivum, hoc est: Ex-
cellentiam mysterii intrinsecam. Dignitatem
Capitis. Bonitatem Redemptoris. En vo-
luntatem Divinam, & actus illos tres voluntatis
Divinæ, circumstantionat eadem entitas unio-
nis hypostaticæ. Item quando DEUS dicit:
volo non prædestinare Cainum, negatio præde-
stinationis, potest esse sufficiens mutatio, ratio-
ne cuius, ex pluribus movis, adeoque per eos-
dem auctores pluribus etiam ratione nostra
actibus Divinis liberis, possit illam velle volun-
tas Divina respondentibus pluribus motivis &
finibus circumstantionatis ab eadem negatione
salutis. Rursus eadem gratia si detur intentio-
ne abolendi veniale, per Opposito est illius abo-
litiva; si non detur, non est abolitiva; ubi inten-
tionem abolendi, vel non abolendi, circumstan-
tionat eadem entitas gratiæ. *His suppositis.* Ille
excellenter volendi modus de quo innuit Sua-
rez, sic explicari potest.

Una eademque indivisibilis entitas Deitatis,
ex infinitate suæ perfectionis, hoc habet: ut
æquivalet distinctis realiter, præstando hoc
totum, salvà identitate, quòd præstant in crea-
tis, duo distincta realiter. Ecce, verbi gratia,
Divina

Divina essentia, æquivaler distinctis realiter, v. g. ei quod communicatur, & ei, quod non communicatur; ei quod producitur; & ei, quod non producitur. Et sicut in creatis communicato uno, non est necesse communicari aliud distinctum realiter; producto item uno, non est necesse produci aliud distinctum realiter: ita beneficio illius æquivalentiæ, sine ulla pluralitate & imperfectione, potest communicari essentia, non communicata paternitate, quæ illi identificatur realiter; & producta filiatione, potest non produci essentia, quæ est illi identificata reipiter.

Sic etiam ex infinitate perfectionis, Divina essentia, æquivaler pluribus actibus, v. g. actui necessario, & actui libero; itemque pluribus actibus necessariis, & pluribus actibus liberis, vi cuius æquivalentiæ, habet hoc, ut sine ulla pluralitate, possit hoc præstare, quod præstarent actus distincti realiter.

Quia verò si in Deo poneretur actus DEI liber distinctus realiter, illemet ipse esset sufficiens mutatio, ratione cuius transiret Deus, ab esse offensi, ad non esse offensi; ita beneficio illius æquivalentiæ ad actus liberos distinctos realiter, habet hoc, ut sine ulla sui mutatione, pluralitate, imperfectione, per solam æquivalentiam ad actus distinctos realiter, & per æquivalentiam ad mutationem sine mutatione, transire possit ab esse offensi, ad esse non offensi, seculis imperfectionibus & mutatione.

Cum vero imperfectio sit in actu libero, Contingentia; illa exclusa, determinat sibi necessitatem essendi, seu ut actus liber, sit entitativè necessarius; è contra quia est perfectio, non velle necessario, quod non est volibile necessario; determinat sibi infinita perfectio essendi, ut non velit necessario, sed liberè, quod non est volibile necessario. Rursus, quia in actibus liberis, imperfectio est pluralitas, & mutatio; illa excludit esse Divinum, in quo sicut est esse unum & immutabile, ita & operari est unum & immutabile; è contra autem, quia est perfectio, hoc posse facere, quod facerent actus distincti realiter; item est perfectio; esse sufficientem rationem transseundi, ab esse offensi, ad esse non offensi. Item est perfectio, sine ulla mutatione facere hoc, quod faceret mutatio. Item, est perfectio continere solà & sua entitate, actus ratione distinctos, planè ac si revera plures essent actus. Denique perfectio est, id habere per æquivalentiam ad terminandum, ac si desineret esse, novusque succederet actus, cum desinentia actus in creatis, perfectionem importat, quantumvis actus divinus semper sit, nec possit desinere esse, nec novus illi succedat actus; cum inquam hæc omnia perfectio sint; fit, ut illam perfectionem totam determinet sibi plenitudo, & infinitas essendi, Divina.

Hoc totum ad præsens applicando, & totum

discursum in compendium redigendo; Dici potest: Transire DEUM, ab esse offensi, ad esse non offensi, per actum suum æquivalentem actui novo, sine ulla novitate, & per æquivalentiam ad faciendum, quod faceret desinentia actus offensa, sine ulla desinentia. Plura vide in i. parte de actu Dei libero.

ADDO I. Quia quæri adhuc potest, quod possit esse entitas Divina & non habere æquivalentiam v. g. ad esse non offensi, sed potius ad esse offensi; per quid ergo transibit ad esse non offensi? Ad quod ut respondeatur; præ oculis habendum est, quod sicut datur æquivalentia in ordine ad plures actus; ita datur æquivalentia, sine ulla pluralitate, imperfectione, mutatione, ad ipsum transitum, pro hac potius æquivalentiæ parte, quam pro alia æquivalentiæ parte. Et sicut, si DEUS per aliquid distinctum realiter, transiret ad esse æquivalentis non offensi, sufficiens tunc haberetur mutatio; ita sine ulla mutatione transiret à non esse æquivalentis offensi, ad esse æquivalentis offensi, per transitum æquivalentem, seu per æquivalentiam ad mutationem, sine mutatione; ita ut admittatur, & æquivalentia ad plures actus, & æquivalentia ad ipsum transitum, & mutationem, sine imperfectione transitus & mutationis.

ADDO II. Posito actu, quo Deus dicat: Non offendor Creaturæ; consurgit formalitas in Creaturæ, quasi à posteriori, & effectus prioris, quod jam sit ea, cui DEUS non offenditur. Quod si quæras: Unde consurgat? Responderi potest: vi actus Divini, quo Deus dicit se non offendi Creaturæ. Quod si quæras? Per quid Deus veniat ad hunc actum? Responderi potest: quia actus, quo dicit se non offendi, terminatur ad negationem prioris actus, cuius negatio, non est quidem realiter, sed in ordine ad terminandum sequentem hunc; ratione nostra actum, & alligatum posteriori differentiæ temporis, ita se habet planè, ac si verè desisset. Quod si ulterius quæras: unde hoc fiat: ad duo attendi debet. Imprimis ad titulum libertatis, cui liberum est remittere suam offensam. Deinde ad titulum æquivalentiæ explicatæ, idque ita, quia quamvis ab æterno Deus habuerit æquivalentiam ad esse non offensi, non tamen denominatus est semper non offensus, sed transiit ad denominandum in tempore per æquivalentiam ad actus elicitos nonnisi in tempore. Et sicut si haberet actus nonnisi in tempore, nonnisi in tempore denominaretur non offensus; ita ob æquivalentiam ad actus, nonnisi in tempore, transiit ad esse habentis denominationem non offensi, transiit inquam nonnisi in tempore.

ADDO III. Quotiescunque actus DEI liber, respicit, aliquid creatum positivum, toties debet illi respondere pro circumstantiis.

stantia aliquid positivum creatum; ut colligi potest ex Supp. 3. & 4. Item: Quotiescunque actus DEI liber respicit aliquam negationem Creaturæ, actus ille circumstantionari debet à negatione; ut colligi debet ex dictis suppositis; nec recurri in explicatione actus liberi ad solam præcisè æquivalentiam hætenus delineatam, sed ad illam recurri debet non nisi tunc, cum actus DEI liber primò per se, respicit alium actum liberum. Probari autem debet bonitas hujus explicationis, duobus principiis, utroque negativo. Imprimis, quia contra hanc explicationem nullum inconveniens obijci potest. Deinde, quia omnis perfectio quæ non implicat contradictionem, estque melior ipsa, quam non ipsa, Deo tribui debet; jam autem æquivalentia, vi cuius Deus sortiri possit denominationem, quæ aliàs in creatis sine mutatione haberi non potest, est quædam perfectio non implicans, tribui ergo Deo debebit.

objecto factâ mutatione, & non suppositâ æquivalentiâ ad actus distinctos realiter, & æquivalentiâ ad præstandum sine mutatione, quod præstaret mutatio; possibile tamen hoc erit, suppositâ æquivalentiâ ad actus distinctos realiter, & æquivalentiâ ad præstandum sine mutatione, quod præstaret mutatio. Sicut ergo, si essent in DEO novi actus realiter, nullâ in objecto factâ mutatione, posset DEUS reddi nunc offensus, nunc non offensus; ita sine ulla mutatione, per solam æquivalentiam ad actus distinctos realiter, & per æquivalentiam, ad mutationem, idem præstari poterit.

Vel dic actum DEI liberum primò per se respicientem aliquid creatum, non posse esse alium, nisi ratione aliûs & aliûs objecti creati; secus tamen si actus DEI liber primò per se respiciat aliquid increatum: ut: Nolo offendi, respicit negationem actus Divini, quo offendebatur creaturæ, juxta dicta superius.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Instantiæ, pro eadem Objectione, factæ.

INSTABIS I. In Deo non potest esse actus liber, cui non respondeat ex parte Creaturæ aliqua mutatio, proportionata decreto Dei. Ergo idem dicendum, cum ex offensio Deus transsit, in non offensum; hæc autem mutatio non potest esse alia, nisi gratia infusa.

RESPONDETUR. Antecedens esse verum, cum actus liber primò per se respicit aliquid creatum: sed esse falsum, si actus liber respiciat primò per se aliquid increatum. Concesso quod actui libero in Creatura respondere deberet mutatio; hæc independenter ab infusione gratiæ ostendi posset, in positione actus liberi, vel desitione pœnarum, alterutri horum, alligante Deo decretum condonandi.

INSTAT II. P. Martinus Olszewski, Sac. Theologiæ Doctor, Vir solidissime doctus, & in impugnando rarâ excellentiâ insignis: Impossibile est voluntatem Divinam; nunc offendi, nunc non offendi, nullâ in objecto factâ mutatione; cum enim in Deo, quicumque actus liber, sit in re necessarius, & non potest esse alius & alius, nisi ratione aliûs & aliûs objecti seu termini, consequenter nè quidem concipi potest alius, si objectum prorsus sit invariaturum.

RESPONSUM jam. Variationem objecti fore, ratione actus detestativi, vel negationis pœnarum, si his Deus alligaret decretum condonandæ offensæ.

Conformiter autem ad phrasim usurpatam dici posset: Impossibile esse Divinam voluntatem, nunc offendi, nunc non offendi, nullâ in

INSTAT III. Idem. Nullo modo Theologicè percipitur: Quomodo DEUS in primo rationis si non indifferens ad velle, & non velle hunc, quem de facto voluit mundum, transierit ad velle eundem; nisi Divina volitio intelligatur terminata ad mundi futuritionem; adeoque nisi intelligatur terminata ad mundum aliter se ex parte sua habentem, quam haberet in primo signo rationis, in quo, ad fore & non fore, indifferenserat. Ergo etiam nullo modo percipi potest, quomodo DEUS, qui Petro in ante fuit offensus, jam nunc non offendatur; nisi Divina volitio intelligatur terminata ad Petrum, aliter se ex parte sua habentem. Et sicut DEUS non alio transivit ab indifferentia volendi mundum, ad determinationem volendi mundum, quam prorsus eodem & immutabili necessariæ voluntatis actu, terminato ad objectum, aliter atque aliter se habens, ita & in præsentem idem dicendum.

RESPONSUM jam. Ostendi mutationem in objecto, ratione actus retractativi, vel negationis pœnarum, si alterutri horum, DEUS decrevisset adnectere suam condonationem. Hoc est, formando tale decretum: quando condonabo culpam, nemo punietur.

Conformiter autem ad responsionem tertiam. Negatur Consequentia. Disparitas est; quia prior ille actus Divinus, est productivus, respiciensque primò per se aliquid creatum, consequenter illi respondere debet esse productum & creatum, ut ita respicienti, id quod respicitur, proportionetur. Et cum illud productum, illudque creatum sit formalis mutationis capax, debuit in illo poni mutatio; sed in præsentem actus Divinus, quo dicit: Nolo offendi; primò per se, non respicit Creaturam, sed negationem actus offensa respici-

respiciturque aliquid in se, hoc est, positionem actus, quo dicat se non offendi, quamvis postea hic actus importet aliquid creatum, ut dixi addito secundo, consequenter hic, respiciente uno actu libero alium actum liberum, non erit necesse, ut aliquid formaliter in objecto creato mutetur, excepto hoc, quod subiectum reddendum sit non inivisum, sed sufficiet æquivalentia terminandi, talis, qualis daretur, si de facto mutaretur Deus. Potest hoc illustrari exemplo à creatis deducto; in quibus interdum est necesse, sequi mutationem immediatè extra volentem, interdum non est necesse sequi; nam cum dicit Petrus: efficaciter volo Paulo dare centum, impossibile est velle id efficaciter, quin respondeat centum; quod est extra volentem; & tamen potest dicere: volo condonare offensam, quin ponatur aliquid extra condonantem; sic etiam in presenti non potest DEUS dicere: volo producere mundum, non respondente immediatè mundo, qui est extra Deum; potest tamen dicere: volo condonare offensam, quin respondeat immediatè aliquid extra Deum, qui per æquivalentiam ad mutationem, sine mutatione, id præstare potest, quod præstaret, si intrinsecè mutaretur per actum, qui sit volitio condonandi.

Eadem disparitas sic aliter proponi potest: quia si voluntati Divinæ, volenti liberè producere mundum, non responderet mundus productus, & esset illa voluntas producendi mundi, & non esset; esset, ut supponitur; non esset autem, quia illi non responderet mundus quoad produci; jam verò Deo volente condonare offensam, responderet condonatio, quæ esset ipsemet actus Divinus; responderet autem titulo æquivalentiæ, vi cuius habeat hoc, ut sine ulla mutatione & inceptione, id incipiat condonare, in certa differentia temporis, quod non condonavit ante; planè ac si tunc primum, & de novo, & cum mutatione sui, condonaret & inciperet esse.

INSTAT IV. Idem. Sequitur ex Responsionibus datis, quod voluntas Divina in idem volubile; quantumvis ex parte sua prorsus invariatur, aliter, atque aliter, feratur; hoc autem dici non potest, quia Divinus Intellectus, in idem intelligibile invariatur, ex parte sua non potest, aliter & aliter ferri, nunc scilicet assentiendo, nunc dissentiendo. Et sicut esset defectus in Divino intelligere, si de eodem intelligibili prorsus invariato, nunc haberet assensum, nunc dissensum. Ergo erit etiam defectus in voluntate, si nunc ponatur offensam, nunc non ponatur, invariato manente objecto; & sicut à rectissimo Intellectu, omne v. g. affirmabile, si sit invariatur, semper affirmari debet, ita & à rectissima voluntate, semper debet odio haberi, quod semel odio habitum est, si sit invariatur objectum, libertasque voluntatis Divinæ, non in hoc

stabit, quod possit idem invariatur objectum, nunc amare, nunc odire; sed in eo, quod possit objectum non amabile, pro libitu amare, faciendo illud amabile.

RESPONSUM jam, quod ostendatur illic objectum variatur, ratione retractationis, vel negationis pœnarum, in circumstantia decreti Divini; sed conformiter ad phrasim usurpatam, Negatur Consequentia. Disparitas antequam adferatur. Retorqueri potest Argumentum, Cur Intellectus creatus, eidem invariatur objecto, non possit nunc assentiri, nunc dissentiri, & tamen manente invariatur suo inimico, potest voluntas creata, nunc illi offendi, nunc non offendi, etiam rationabilem offensam, propter dictamina Evangelii deponendo? Disparitas autem directò hæc assignatur: Quia cognitione, quæ sit assensus, vel dissensus, est necesse vel conjungere, cum objecto, vel disjungere prædicatum ab objecto; si ergo nihil est variatur disjunctumque Intellectus verè prædicatum ab objecto, non poterit illud conjungere assentiendo, quia non potest conjungere nisi prædicatum quod inest, revera autem non inest sicut & ante; & si inest illud prædicatum, eum non influere ante, revera variatur esset objectum. Quod si non sit Intellectio assensus & dissensus, sed simplex apprehensio, idem sequitur; quia bonum Intellectus est verum; verum autem dicit conformitatem cum objecto; si ergo objectum eodem modo se habet quo ante, qui aliter apprehenderetur verè; aliter inquam quam ante? Cum autem voluntas possit non respicere bonitatem in objecto, neque illà moveri, sed aliunde quæsita & præsentatà sibi bonitate, hinc manente etiam objecto invariato, aliunde quæsita bonitate potest allici voluntas ad illud amandum quod antea non amavit, non quod velit amare malum, quod est malum, & quod antea, quia malum est, noluit amare; sed quod respiciat potius ad præsentatam, & aliunde quæsitam bonitatem, & honestatem, in ponendo actu.

Tota itaque breviter disparitas desumitur ex modo tendendi utriusque potentie: quia scilicet intellectus non potest adsciscere aliunde scibilitatem objecto invariato, nec potest adsciscere aliunde albedinem & dicere album, quod non est album; jam autem voluntas aliunde quæsita honestate, in actu ponendo, sibi quæ præsentatà, potest ferri in objectum in se invariatur.

Quod autem additur: In eo stare libertatem Divinam, quod possit facere bonum quod antea erat malum; id quidem verum est, sed non in hoc solo stat libertas Dei; cum possit stare etiam in gratuita condonatione, posità, vel in circumstantia mutationum explicatarum, vel titulo æquivalentiæ; & nihilominus absque infusione gratiæ.

INSTAT V. Idem, præcipue contra responsionem

sionem secundam: Temporis mutatio, est generalis & indifferens circumstantia, tam ad esse ingrati, quàm ad esse grati; deberetque esse continuus à quovis contradictorio in aliud fluxus; sicut est continua in tempore fluentia.

RESPONDETUR. Temporis quidem mutationem secundum se spectatam, esse generalem, & si illa sola præcisè foret mensura transitus ad contradictoria deberet esse perpetuus fluxus à contradictoris, ad contradictoria, quantumvis spectata hæc circumstantia temporis, cum alligatione ad certum illius terminum; alligatione inquam decreti Divini, non erit jam generalis circumstantia, sicut non est generalis circumstantia, cum à non esse satisfaciens plenè, in purgatorio, ad esse satisfaciens plenè, transit anima per pœnas quas subiit, quarum durationem alligavit Deus certo tempori; ita & in præfenti.

INSTAT VI. Idem. Non maiorem esse mutationem, quæ sit ratione mutationis in tempore, ut aliquis transeat à non esse grati, ad esse grati; atque est passeris extra scholam saltatio.

RESPONDETUR. Non sola hæc temporis circumstantia ponitur, sed cum alligatione decreti Divini ad eandem, unà cum pœnis tolerantis. Et sicut percussione Regis Syriæ, alligarat Deus percussione terræ; sic etiam poterat alligasse decreto, suæ voluntatis impletionem, certæ differentie temporis, ut alligat condonationem pœnarum Purgatorii.

INSTAT VII. Dicastillo. Homo ex peccato præterito non dicitur maculatus, & dignus pœnâ pro tali tempore, sed absolute pro omni, neque per voluntatem DEI, sed absolute ante omnem DEI voluntatem. Ergo non potest Deus lapsu temporis, accessu voluntatis, talem maculam tollere; veluti non potest tollere denominationes ex forma aliqua intrinseca, vel extrinseca, non potest inquam tollere, solâ suâ voluntate, & lapsu temporis.

RESPONDETUR. Hæc difficultas intentum non convincit; Nam imprimis procedit contra principia Vasquez, cui ille adhereret, nam si quid probat, probat etiam obligationem ad pœnam, cum tempore remitti non posse; pro omni enim tempore ex natura rerum meretur mortale pœnam æternam. Docet i. Vasquez, ad arbitrium Dei, sine infusione gratiæ remitti Originale. Directè autem ad punctum Difficultatis dicitur: quod in potestate peccantis vel ipsius Dei non sit, ut id quod malum est, malum non sit; adeoque solâ suâ voluntate id tollere non potest; est autem in potestate condonantis Dei, vel Creaturæ, auferre offensam suam gratuito, & liberaliter condonando eandem. Unde solvitur etiam paritas desumpta à forinīs; Nam denominationes oriundæ à formis intrinsecis, vel extrinsecis, dum sunt, non subsunt vo-

luntati Divinæ vel humanæ, nam nec Deus potest facere, ut non sit nigrum, dum est nigrum, quod est nigrum; jam autem est in potestate offensi remittere suam offensam.

ADDO. Ex supposita doctrina, non sequi: quoddà non esse uniti, ad esse uniti; à non esse agentis, ad esse agentis transiri possit, sine ulla modalitate, aut per solam æquivalentiam actuum Divinorum; nam alligatio decreti, respicit aliquid creatum ponendum; non posset autem ostendi: quid poneretur determinatè; jam autem voluntas condonandi, non est decretum productivum, transferreque ad creaturas similem æquivalentiam actuum, qualem concessimus in Divinis, est invehere immutabilitatem in creaturis, rationem actus puri, & per paritatem arguendi, etiam mysterium Trinitatis in creatis.

Punctum Difficultatis 3.

Objectiones reliquæ solvuntur.

OBJECIT II. Vasquez, appellatque argumentum evidentem rationationem; & ad illam supponit præter obligationem pœnæ, dari adhuc maculam peccati, nam oppositum est doctrina Baji in Prop. 53. damnata. Rursus macula etiam, & dignitas seu meritum pœnæ, distinguuntur; non enim homo ideo dicitur esse maculatus, quod sit dignus pœnâ, sed potius, ex eo quia maculatus est, censetur esse dignus pœnâ. Unde docet sola condonatione posse remitti obligationem ad pœnam; sed solâ condonatione non posse remitti maculam, sic Probat. Aut homo præteritâ jam actione peccati semel commissi manet maculatus, injustus & dignus pœnâ æternâ, ex natura peccati, aut ex sola lege & voluntate Dei, imputantis peccatum; sed non ex imputatione Dei. Ergo ex natura ipsius meriti peccati. Probat Minor: Quia non ideo dicitur maculatus, & dignus pœnâ, quia DEUS vult ipsum ita manere, sed quia ipse peccavit, nec explicari potest: quid hîmo, ex sola imputatione DEI, constitui possit peccator?

RESPONDETUR. Duæ illæ formalitates peccati, quæ sunt macula & dignitas ad pœnam, vel possunt spectari secundum malitiam objectivam, vel possunt spectari secundum moralem permanentiam, & in aliquo sui; spectantur secundum malitiam, objectivam & in se, inquantum dicunt Dissonantiam actionis, & v.g. connexionem amoris cum objecto odibili, vel connexionem odii cum objecto amabili, sub palliatis rationibus. 2. Possunt illæ duæ formalitates spectari in sui morali permanenti,

*(g)

nentia & in aliquo sui, hoc est, in effectu; causant enim averfionem Dei, faciunt illum offendi &c. formalitates illæ secundum malitiam objectivam spectatæ, non subsunt libertati condonationis Divinæ, non tantum independenter ab infusione gratiæ, sed etiam posita infusione gratiæ; nam nec gratia potest facere, ut objectivè malum non sit objectivè malum; quia impossibile est idem esse, & non esse; consequenter impossibile est, ut quod est peccatum, non sit peccatum. Quod si illæ formalitates spectentur in aliquo sui, hoc est, in permanentia morali, & in hoc effectu, qui est reddere Deum aversum & intensum; reddere item Deum proximè potentem respondere poenâ, ad dignitatem poenæ; sic sumpta macula & dignitas, tolli possunt & quidem dupliciter: vel constitutione poenitentis etiam in gradu filii adoptivi; hocque fieri non poterit sine infusione gratiæ. Vel pura remissione offensæ; & hoc poterit fieri sola extrinseca condonatione, qualem hîc defendimus, & qualem non posse dari, Argumentum Valquez non evincit.

Neque valet si dicas: Eligendas esse opiniones quæ maximè distant ab hæreticis; magis autem distabitur à sententia hæretica, quæ justificationem refert in imputatam justitiam; nihil inquam valet si dicas: quia debemus eligere opiniones magis ab Hæreticis distantes, si cetera sint paria; bene enim advertit Ripalda, magis distarem ab Hæreticis si diceremus implicare ut in Eucharistia sit simul panis & corpus Christi, & tamen hoc nemo tenet; magis item distarem à Semi-Pelagianis, si negarem dari scientiam conditionatorum; item si negarem possibilem esse Creaturam ab æterno, magis distarem ab Arianis; & tamen utrumque hoc posterius, viri docti tenent. Veritas autem fidei non indiget fulciri falsis; abest autem longè hæc sententia Suarii, ab illa imputatione hæretica, quia error illorum in hoc stat, quod etiam defacto noluerint concedere justificari nos per infusionem gratiæ. Deinde quia defacto dicebant nos semper post peccatum esse maculatos, manere dignos poenâ æterna, & quod in nobis maneat semper peccatum, Deus tamen, inquit, illud non punit, & ita se gerit cum homine, ac si peccatum in illo non esset, imputando nobis justitiam Christi. De hoc puncto fusè Suarez citat. plusquam per paginam, à n. 16.

Objicit III. Esparza: Injuria homini ab homine illata, nequit remitti absque mutatione offendentis, vel offensi. Ergo & injuria Deo illata ab homine, non potest remitti absque mutatione alterutrius; sed hæc impossibilis est ex parte Dei. Ergo. Deinde effectus præcipuus peccati, quod est injuria erga Deum, est privatio gratiæ, voluntas autem sola hominis, non potest impedire hunc effectum, nec compensare ad æqualitatem injuriam Dei gravem. Ergo

necessaria erit voluntas impeditiva privationis gratiæ, quod non aliter fieri potest, quam per infusionem gratiæ; quæ sola, mutat peccatorem, mutatione necessariâ ad deletionem peccati.

RESPONSUM jam. Mutationem posse intercedere ratione actûs supernaturalis retractativi, qui actus non tollet quidem effectum, qui est negatio gratiæ, tollet tamen moralem permanentiam, quæ tunc beneficio retractionis auferetur, Deo præcipuè, retractione posita, actum condonationis exhibente. Et licet retractione, non compenset ad æqualitatem, id non obstat; nam sufficit accedere tunc condonationem Divinam; nam etiam infusa gratia non satisficit ad æqualitatem, & tamen perficitur remissio peccati, accedente condonatione Divinâ.

Conformiter autem ad usurpatam phrasim dici potest: Intervenire tunc in DEO aliquid æquivalenter præstans, quod præstaret mutatio; quæ æquivalentia, cum non possit haberi in creatis, imò, ut dixi, debet non haberi; potest autem haberi in Divinis, adeoque habetur. Hinc ratione ejus salvatur quomodo Deus remittat offensam.

INSTAT idem. Nequit remitti & deleri peccatum, manente malo, quod induxit vel ipsum peccatum, vel odium, quod habet Deus in peccatum; aliàs nullum bonum foret illa remissio, aut valdè contemnendum: cum tamen debeat injuriæ remissio multum æstimari, si fiat à persona insigni; mala autem quæ sunt inducenda per peccatum vel odium Dei in illud, sunt plura, nec apparet qui tollantur sine infusione gratiæ; quale malum est averfio à Deo, offensa adversus eundem, inimicitia cum eodem, vilis peccatoris, &c. Item privatio gratiæ, & juris ad gloriam &c.

RESPONDETUR. Quod sine infusione gratiæ, aliqua mala non tollantur, inter alia negatio constitutionis in esse filii adoptivi; consequenter illa remissio sine infusione gratiæ, non esset perfecta & absoluta; & licet non foret digna tanta gratitudine, quantâ remissio simul cum filiatione, tamen mereretur magnam gratitudinem, sicut reus læsæ Majestatis ipsam condonationem multum æstimat, quantumvis non addatur illi evectio in dignitates; mala autem, quæ tollit extrinseca condonatio, sunt averfio Dei, quæ tollitur per illam conversionem Dei, tollitur offensa per remissionem; & cum ante male illi voluerit Deus, fueritque peccatori offensus, tollitur hoc malum, dum redditur, Deus non offensus.

Ad plura autem quæ ex eodem adferri possent solvenda, habeatur præ oculis. I. Amare positivè seu amore stantè in communicatione bonorum, manifestatâ ad invicem, est vel le alicui bonum; potest autem aliquis amari

amari à Deo non nisi negativè, quia scilicet Deus est illi non offensus. Et tali non est necesse, ut DEUS conferat aliquod positivum bonum præter hoc bonum, quod est ipsamet condonatio. II. Licet repugnet duos inæqualiter positivè dilectos, non esse inæquales in bonis, possunt tamen duo inæqualiter amari negativè, nec tamen alteruter plus donorum habere; sicut etiam in creatis possunt aliqui inæqualiter amari, quin unus plus præ alio recipiat bonorum v. g. pecuniarum. III. Sufficere, ut tales quos DEUS diligit, ex consequenti sint inæquales, hoc autem consequens potest dici, quod sit formalitas non in visi Deo, & formalitas objecti DEO non ingrati.

Illam autem propositio: Nullum est DEI donum distinctione ab omni forma justificante, quod ratione suæ bonitatis, non sit conferibile peccatori, illa inquam propositio supponit talem esse gratiam, quod dubium est. Et posito etiam, quod gratia esset impossibilis cum peccato, verum id esset, quod nullum Dei donum intrinsecum sit impossibile cum peccato, excepta gratia; falsum tamen esset, quod non esset possibile donum extrinsecum, impossibile cum peccato, qualem impossibilitatem dicit condonatio extrinseca. Sed adhuc

INSTAT Valquez: si semel admittatur possibilis remissio peccati extrinseca, nunquam jam fieri poterit illa per infusionem gratiæ, præcedet enim pro priori condonatio, quæ remittet peccatum, jamque ad remissionem & justificationem peccatoris, non nisi concomitanter se habebit infusio gratiæ.

RESPONDETUR. Pro priori naturæ, prius intelligitur Deus non offensus, & postea amicus; sicut pro priori intelligitur, prius Paulus non offensus Joanni, & pro posteriori positivè amicus, si antea fuit inimicus. Cæterum tamen, quia justificatio absoluta, dicit constitutionem in esse filii DEI, & ad hanc non nisi per gratiam, tanquam per formam pervenitur, fit ut ad sic sumptum genus justificationis, non se habeat gratia merè concomitanter.

DIFFICULTAS III.

De Medio abolendi peccata, quod est Favore Dei, vel Condonatio Extrinseca.

PRÆMITTO I. Connaturaliter pugnare inter se gratiam & peccatum. Quia Tridentinum Sess. 6. c. 7. Causam formalem nostræ justificationis, dicit esse gratiam; omnis autem forma, dicit repugnantiam suo contrario; ut patet inductione; & fundatur in hoc: quia unaquæque forma, sicut habet vim informandi subiectum, ita habet jus deposcendi conservacionem sui, ut ita exerceat id, quod exercere nata

est. Et quia suæ conservacioni obest opposita forma, singulæ debent habere exigentiam, ut contrarium illi tollatur. Deinde, talis qualitas, quæ connaturaliter pugnet cum peccato, non est impossibilis; & talem esse de facto gratiam, vel ipse communis sensus DD. suadet.

Nequè valet si dicas cum Coninck Disp. 21. de Char. à num. 96. sequi inde necessitandum Deum ad amandum hominem, in quo est gratia, vel ad amandum ipsam gratiam; non inquam valet si id dicas: Quia si peccatum & gratia stare secum possunt; clarè sequitur non necessitari Deum ad amandum hominem, gratiæ informatum; si autem id fieri non potest; nondum necessitabitur Deus necessitate antecedenti ad amandam gratiam, sed ex suppositione consequenti; hoc est, quod ex suppositione, quod Deus amet, exerceatque hunc actum infusione gratiæ, non poterit non amare; item, ex suppositione, quod velit producere gratiam, non potest illam odisse; sed non necessitabitur ad amandam gratiam, ex suppositione antecedenti, vi cuius obligaretur ad illam ponendam. Porro sola necessitas antecedens destruit dominium Dei & libertatem; sic non destruit dominium Dei, quod Angelus ex naturalibus suis principiis petat durare semper; non destruit, inquam, Dei dominium, quia non necessitat antecedenter ad illum ponendum, & potest tollere absolute illam suppositionem, auferendo concursum conservativum, quo etiam planè modo habet se DEUS in ordine ad amandum gratiam; consequenter ad illam amandam non erit ita determinatus, atque determinatur ad amandum se, quia ad se amandum non ex suppositione quod se amet determinatur tantum, sed simul determinatur ad ponendum amorem sui.

PRÆMITTO II. Independentè ab omni acceptatione, dari radicalem bonitatem in gratia, vi cuius meretur condonationem & favorem Divinum, extrinsecum in ordine ad expellendum peccatum.

RATIO I. est. Quia bonitas talis qualitatis non implicat, & dari eam vel hoc ipsum suadet, ut ita ponatur Deus conformiter exigentiis creaturarum agere, adeoque ad exigentiam radicalem gratiæ, ponere ejusmodi favorem & acceptationem, aliàs tota justificatio, deberet tribui non nisi favori Divini, nullo prædicato gratiæ id deposcante.

RATIO II. est. Quia si nihil obstat, ita debemus discurrere de merito sicut & de principio merendi, hoc est, gratiæ, jam verò in materia de merito, dictum est: Dari radicalem conditionem.

RATIO III. est. Quia illud quod Deus tanquam effectum (si cætera sint paria) suæ condonationis ponit, saltem radicaliter debet esse favor Divinus, ut ita proportionentur inter se illa duo; faver autem si cætera sint paria, exhibendo gratiam.

*(g) 2

P. 4.